

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนของ ครูผู้สอนวิชาเกษตร
ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย
ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทั่วไป
 2. ความรู้ และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตร
 3. ทักษะคติของครูผู้สอนต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับการสนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนจากทางโรงเรียน
 4. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอน
 5. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะคติ กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอน
 6. ปัญหา และข้อเสนอแนะในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการเรียนการสอน
- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือครูผู้สอนวิชาเกษตรในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนในเขตบริการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนตัวอย่าง 48 ท่าน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ใช้ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment. Correlation)

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล และทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 77.1 เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 50 ปี ขึ้นไปจบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทและมีสมาชิกในครัวเรือนในช่วง 1-4 คนประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไปรายได้ (เงินเดือน) 30,001 บาทขึ้นไป รายได้นอกภาคราชการไม่เกิน 5000 บาท มีตำแหน่งงานเป็นครูผู้สอน ตำแหน่งทางราชการ คส 3

2. ความรู้ และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตร ความรู้ และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ ระดับปานกลาง ร้อยละ 85.4 ระดับมากคิดเป็นร้อยละ 10.41 และระดับน้อยร้อยละ 4.17 และคำถามที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุดคือ ข้อ6. ถ้ามว่า โครงการต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรไทยทั่วประเทศ มี วัตถุประสงค์ใด สำคัญที่สุด ตอบถูก ร้อยละ 100.0 และคำถามที่ครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่างตอบไม่ถูกมากที่สุดคือ ข้อ16. ถ้ามว่า ข้อใดจับคู่ได้ถูกต้อง ตอบไม่ถูก ร้อยละ 95.8 ซึ่งคำตอบคือ อภิโรธนะ : การประพาดอยู่ในความดีงาม

สรุปภาพรวม ความรู้ และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 13.48 คะแนน

3. ทักษะของครูผู้สอนต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทักษะของครูผู้สอนต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับทักษะที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.75

3.1 การได้รับการสนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนจากทางโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนจากทางโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างมาก ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.27

4. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอน

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับระดับระดับนำไปปฏิบัติสม่ำเสมอ ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.83

5. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ ความรู้ความเข้าใจ กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอน

ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนนั้น สัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในทางบวก สามารถอธิบายต่อไปได้ว่า หากครูผู้สอนวิชาเกษตรมีหรือได้รับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนเพิ่มขึ้นตาม

ทักษะมีความสัมพันธ์ต่อการ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01ในทางบวก คือ หากครูผู้สอนวิชาเกษตรมีทักษะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนเพิ่มขึ้นตาม

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง ได้สรุปออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ดังนี้

6.1 ปัญหา อุปสรรค ด้านการเรียนการสอน

6.1.1 ขาดบุคลากร ทางโรงเรียนขาดครูผู้สอนที่จบด้านสาขาวิชาเกษตรโดยตรง จึงต้องแบ่งกันทำหน้าที่สอนบ้างเป็นต้น และขาดบุคคลผู้ช่วยในการสอน เช่น พนักงานประจำแปลง เพื่อช่วยยกแปลงเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของครู และนักเรียน เนื่องจากผลวิเคราะห์ข้างต้น ครูผู้สอนส่วนใหญ่สูงอายุวัยใกล้เกษียณ จึงไม่มีแรง กำลังพอที่จะทำกิจกรรมหนักได้ และเด็กนักเรียนเป็นวัยเด็กชั้นประถมจึงมีเรี่ยวแรงน้อย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 66.67

6.1.2 ด้านทุน และงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากทางโรงเรียนนั้น ค่อนข้างน้อย ทำให้การจัดการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่ได้เต็มที่อย่างที่คาดหวังไว้ หรือผ่านพ้นไปได้อย่างลำบาก คิดเป็นร้อยละ 62.50

6.1.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ เนื่องจากขาดงบประมาณตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จึงส่งผลกระทบต่อขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ต่างๆ ในการสอน จึงเป็นการสอนแต่ในห้องเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 62.50

6.1.4 สถานที่ในการเรียนการสอนวิชาเกษตรนั้นมีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นในการใช้พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่นั้นสถานที่ หรือพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีไม่พอคับแคบ จึงทำให้การประกอบกิจกรรมการสอนนั้นด้อยประสิทธิภาพลง คิดเป็นร้อยละ 58.33

6.1.5 ด้านตัวผู้เรียน (นักเรียน) โดยเฉลี่ยอ่านออกเขียนได้ แต่ไม่คล่อง การตีความหมายของคำ หรือศัพท์เฉพาะทางวิชาการนั้นยังไม่เข้าใจเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 16.67

ข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอน

1. ครูผู้สอนเสนอให้ทางโรงเรียนรับครูที่จบด้านเกษตรโดยตรง หรือครูที่ถนัดมาสอน คิดเป็นร้อยละ 66.67

2. ครูผู้สอนได้เสนอให้ทางโรงเรียนรับพนักงานผู้ช่วยประจำฐาน หรือแปลงงานคิดเป็นร้อยละ 66.67

3. ทางโรงเรียนควรเห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในสาขาการเกษตร โดยตั้งงบประมาณด้านนี้เพิ่ม และให้เหมาะสมกว่าปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 62.50

4. ครูผู้สอนมีความต้องการการอบรมการเกษตรเพิ่มเติม เช่น ปลูกพืชไร้ดิน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 31.25

5. ให้ทางโรงเรียนสนับสนุนการใช้สื่อการสอนประเภทเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น และเหมาะสมกับการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 25.00

6. ครูผู้สอนมีความต้องการให้ทางสถานศึกษาจัดกิจกรรมอบรมครูด้านการใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนบ่อยขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.00

6.2 ปัญหาด้านการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอน

6.2.1 ด้านการเข้าฝึกอบรม ครูผู้สอนวิชาเกษตรไม่ได้รับการเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควรจะมีให้ ซึ่งพบว่าเป็นสิ่งที่ครูส่วนใหญ่ต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 66.67

6.2.2 ขาดความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอน ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เป็นปัญหาต่อการนำไปบูรณาการในการสอนอย่างมาก ทำให้ครูหลายท่านขาดความมั่นใจ ลงเลในแนวทางการสอนของตน ว่าเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากนักน้อยเพียงใด คิดเป็นร้อยละ 62.50

6.2.3 ตัวผู้เรียน นักเรียนค่อนข้างขาด ละเอียดต่อธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งละเลยสิ่งใกล้ตัว ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ขาดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม มีค่านิยมที่ฟุ่มเฟือย และทักษะการเขียน และอ่านเป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 35.42

6.2.4 ช่วงเวลาในการสอนปกติมีจำกัด ครูต้องการช่วงเวลาเพิ่มในการเสริมชั่วโมงเรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วย คิดเป็นร้อยละ 25.00

ข้อเสนอแนะ ด้านการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอน

1. ครูผู้สอนต้องการให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 66.67

2. ต้องการให้ทางโรงเรียนสถานศึกษาจัดกิจกรรมทัศนศึกษายังแหล่งเรียนรู้ฯ แก่ครู และนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.50

3. ให้ผู้บริหาร และผู้ที่อำนาจรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องทำการเสนอแก่ภาครัฐให้มีการสนับสนุน จัดสรรงบประมาณให้มีรูปแบบเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อเป็นแบบอย่าง และความต่อเนื่องในดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 41.67

4. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นสมควรจะให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่เพียงแค่สาขาเกษตร ควรสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนแบบบูรณาการเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 25.00

5. ต้องการเสนอให้โรงเรียนสถานศึกษานำเสนอแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน และอธิบายถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่าง โรงเรียนสถานศึกษา กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป คิดเป็นร้อยละ 20.83

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาคำนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอนของ ครูผู้สอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ได้พบประเด็นที่น่าสนใจได้นำมาอภิปรายดังนี้

2. อายุ จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ครูผู้สอนอยู่ในวัยใกล้เกษียณ จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการสอน โดยเฉพาะวิชาเกษตร ที่ต้องมีกิจกรรมลงงานภาคสนามเป็นประจำ จึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน ซึ่งมีส่วนส่งผลให้เด็ก(นักเรียน)ละเลย และมองข้ามความสำคัญของวิชาเกษตร

3. บุคลากร จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนส่วนมากมีความรู้ และความถนัดในด้านวิชาเกษตรน้อยมาก พอสอนได้ ข้อเสนอส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นตรงกันว่าโรงเรียนขาดครูผู้สอนที่จบจากสาขาด้านเกษตรโดยตรง หรือผู้ที่มีความถนัดด้านเกษตรมาทำการสอน จึงมีข้อเสนอว่าควรมีการรับครูผู้สอนวิชาเกษตรโดยตรงเพิ่ม เพื่อประสิทธิภาพในการสอน และลดภาระของครูผู้สอนด้วย

4. สถานที่ จากการศึกษาพบว่า ในบริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่ มีพื้นที่ไม่มาก คับแคบต่อการจัดกิจกรรมด้านเกษตร จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ค่อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เท่าที่ควร

5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สามารถทำคะแนนผ่านทุกท่าน และเป็นที่น่าสนใจ ข้อที่ทำถูกได้ไม่ถึง ร้อยละ 10 ได้แก่ ข้อ 15 และ 16 ถามว่าการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ อยู่ในขั้นตอนใดของการพัฒนาทฤษฎีใหม่ คำตอบคือ ขั้นตอนที่ 2 และ ข้อใดจับคู่ได้ถูกต้อง คำตอบคือ อวิโรหณะ : การประพฤติอยู่ในความดีงาม ซึ่งคำถามทั้ง 2 เป็นการถามถึงขั้นตอนและกระบวนการที่เปลี่ยนรูปแบบจากส่วน หนึ่ง เกิดการขยายเปลี่ยนแปลงไปอีกส่วนหนึ่งนั่นเองซึ่งต้องทราบตั้งแต่กระบวนการแรก และปรับไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย และข้อต่อมานั้นเป็นคำถามเกี่ยวกับ การแปรความหมายจากภาษาบาลี ซึ่งเป็นศัพท์ทางพระพุทธศาสนา ถึงแม้ว่าจากงานวิจัยนี้บอกไว้ว่าผู้ตอบนั้นนับถือพุทธศาสนาทั้งหมด แต่มีเพียงผู้ที่ตอบข้อนี้ได้ถูกเพียง 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ดังนั้นจึงไม่ควรละเลยพุทธศุภายิต หรือสิ่งต่างๆ รอบข้างที่อยู่ใกล้ตัว(สิ่งแวดล้อม) นอกจากนี้มีข้อเสนอเพิ่มเติมจากครูผู้สอนคือ ต้องการการจัดอบรม/สัมมนาแก่ครูไม่แค่สาขาเกษตรเท่านั้น แต่ควรเป็นทุกกลุ่มสาระ เพื่อครูผู้สอนจะได้นำไปบูรณาการปรับใช้กับการสอนอย่างถูกต้องต่อไป

6. งบประมาณ จากการศึกษาพบว่า ทางโรงเรียนจัดงบประมาณด้านสาขาเกษตรน้อย เนื่องจากเป็นไม้วิชาที่ใช้สอบคัดเลือก ส่งผลให้ วัสดุ อุปกรณ์ มีน้อย ไม่เพียงพอกับปริมาณของผู้เรียน และยังเก่าชำรุด ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้ได้ ครูผู้สอนควรมีการตั้งงบให้เพิ่มขึ้น

7. การร่วมมือระหว่างกลุ่ม องค์กร จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้มีการเสนอให้ มีกิจกรรมร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ชุมชน ผู้นำชุมชน อาจารย์ร่วมไปถึงการสนับสนุนของทางภาครัฐ ด้วย ซึ่งได้มีความคิดเห็นว่า จะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีทั้งในจุดเล็กๆ และมุมกว้าง และควรดำเนิน กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอนนั้น สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ใน ทางบวก สามารถอธิบายต่อไปได้ว่า เมื่อหากคะแนนความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนเพิ่มขึ้นตาม และ ด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์ต่อการ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .01 ในทางบวก คือ คะแนนทัศนคติปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนเพิ่มขึ้นตาม ซึ่งหากมีทัศนคติที่ดีต่องาน หรือกิจกรรมใดแล้วย่อมส่งผลต่อการยอมรับ และนำไปปฏิบัติตามมา ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการ ดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมที่เป็นผลสำเร็จต่อไปนั่นเอง

5.3 ข้อเสนอจากการวิจัย

1. ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนวิชาเกษตร เห็นว่า ควรเพิ่มกิจกรรมอบรม สัมมนา เช่นจากผลการวิจัยข้างต้นเมื่อหากคะแนนความรู้ความเข้าใจใน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยมาก ส่งผลให้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ไปใช้ในการสอนของครูผู้สอนไม่เห็นผลเท่าที่ควรจะเป็น

2. ทัศนคติของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่างต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในเกณฑ์ดี มาก และควรมีกิจกรรมด้านส่งเสริมทัศนคติต่อแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอซึ่ง หากมีทัศนคติที่ดีต่องาน หรือกิจกรรมใดแล้วย่อมส่งผลต่อการยอมรับ และนำไปปฏิบัติตามมา ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมที่เป็นผลสำเร็จต่อไปนั่นเอง

3. การได้รับการสนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนจากทาง โรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่าง มีข้อจำกัดถึงแม้จะอยู่ในเกณฑ์ได้รับการ สนับสนุนเป็นอย่างมากในระดับคะแนนเฉลี่ย ซึ่งได้ 3.27 หมายความว่าผ่านเกณฑ์มาเพียง .01 คะแนนเท่านั้น ซึ่งหากทางโรงเรียน และผู้บริหารยังละเลย หรือ ให้ความสนใจต่อวิชาด้าน

การเกษตร และแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว หากมีการสำรวจครั้งต่อไปซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าคะแนน หรือ ความพอใจของครูผู้สอนต่อการได้รับการสนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนจากทางโรงเรียนอาจลดลง ดังนั้นหากจะให้มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เด็ก(นักเรียนชั้นประถมศึกษา)จึงขึ้นอยู่กับความสนใจ และความร่วมมือเอาใจใส่ของคณะผู้บริหาร โรงเรียน รวมถึงคณะครูผู้สอนจึงจะเกิดผลสำเร็จได้

4. ครูผู้สอนวิชาเกษตรกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมเสนอความคิดเห็นด้านการเรียนการสอนดังนี้ ครูผู้สอนเสนอให้ทางโรงเรียนรับครูที่จบด้านเกษตรโดยตรง หรือครูที่ถนัดมาสอน (ร้อยละ 66.67) รวมทั้งรับพนักงานผู้ช่วยประจำฐาน หรือแปลงงาน (ร้อยละ 66.67) และเสนอให้ทางโรงเรียนควรเห็นความสำคัญในการเรียนการสอนในสาขาการเกษตร โดยตั้งงบประมาณด้านนี้เพิ่ม และให้เหมาะสมกว่าปัจจุบัน (ร้อยละ 62.50)

5. ครูผู้สอนได้ร่วมเสนอความคิดเห็นด้านการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสอนดังนี้ ครูผู้สอนต้องการให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 66.67) ให้ทางโรงเรียนสถานศึกษาจัดกิจกรรมทัศนศึกษาไปยังแหล่งเรียนรู้ฯ แก่ครู และนักเรียน (ร้อยละ 62.50) ให้ผู้บริหาร และผู้ที่อำนาจรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องทำการเสนอแก่ภาครัฐให้มีการสนับสนุน จัดสรรงบประมาณให้มีรูปแบบเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อเป็นแบบอย่าง และความต่อเนื่องในดำเนินงาน ร้อยละ (41.67)

5.4 ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในกลุ่มของผู้เรียน และผู้ปกครอง เพื่อทราบ และกระตุ้นการยอมรับในแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครอบครัว
2. ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับเขตพื้นที่อื่นที่แตกต่างกัน ระดับภาค
3. ควรศึกษาความต้องการเข้าฝึกอบรม ในแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. สามารถเลือกหัวข้อย่อยในงานวิจัยนี้ เพื่อเจาะประเด็นแต่ละด้านในเชิงลึกได้